

Universitatea „Babeş-Bolyai” – Cluj-Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Catedra de Istorie Contemporană și Relații Internaționale

Teză de doctorat

**Medierea ca metodă alternativă de
soluționare a litigiilor internaționale**

-Rezumat-

Coordonator științific:
Prof.univ.dr. Vasile Pușcaș

Doctorand :
Laura Elena POP

2011

CUPRINS

INTRODUCERE.....5

Medierea - o temă de actualitate.....	5
Suportul metodologic al cercetării.....	7
Motivația cercetării.....	8

CAP. I: MEDIEREA ÎN RELAȚIILE INTERNAȚIONALE

1.1 Conceptul de mediere.....	9
1.2 Un scurt istoric al medierii.....	10
1.3 Medierea - o negociere asistată.....	14
1.4 Principiile medierii.....	19
1.5 Abordarea procesului de mediere.....	23
1.6 Alegerea mediatorului sau a echipei de mediatori.....	43
1.7 Fazele medierii.....	51
1.7.1 Stabilirea unei legături relaționale cu părțile în dispută	
1.7.2. Selectarea unei strategii privind desfășurarea medierii	
1.7.3. Strângerea de informații și analiza acestora	
1.7.4. Crearea unui plan detaliat pentru mediere	
1.7.5. Construirea încrederii și cooperării	
1.7.6. Începerea sesiunii de mediere	
1.7.7. Identificarea aspectelor conflictuale și stabilirea unui mod de lucru.	
1.7.8. Descoperirea intereselor ascunse ale părților	
1.7.9. Generarea opțiunilor pentru a ajunge la o înțelegere	
1.7.10. Evaluarea opțiunilor pentru ajungerea la o înțelegere	
1.7.11. Negocierea finală	
1.7.12. Obținerea și încheierea acordului privind înțelegerea părților	

1.8 Etapele medierii.....	55
-sesiune comuna	
-sesiune separata	
-sesiunea comuna finală	
-încheierea medierii	
1.9 Strategii,tactici și tehnici de mediere.....	60

CAP. II: MEDIERE INTERCULTURALĂ

2.1 Conceptul de cultură în mediere.....	65
2.2 Importanța abordării procesului de mediere în context intercultural.....	73
2.3 Reglementarea medierii in documentele internationale.....	82
2.4 Reglementările Consiliului Europei cu privire la activitatea de mediere.....	
2.5 Particularități ale medierii interculturale	99

CAP. III: MEDIATORUL INTERNAȚIONAL

3.1Caracteristicile mediatorului internațional.....	109
3.1.1. Actorii medierii.....	109
3.2 Mediatorul în context intercultural.....	114
3.3 Stiluri de mediatori	121

CAP. IV: STILURI DE MEDIERE SI STILURI DE NEGOCIERE IN MEDIEREA INTERNATIONALA

4.1Medierea facilitativa.....	128
4.2 Medierea evaluativa.....	131
4.3 Medierea transformativa.....	132
4.4.Medierea narativa.....	132
4.5 Stilul de mediere american.....	134
4.6 Stilul de mediere în Europa.....	140
4.6.1 Stilul englez.....	140
4.6.2 Stilul francez.....	140
4.6.3 Stilul nord-european.....	141
4.6.4 Stilul german.....	142
4.6.5 Stilul rusesc.....	144
4.6.6 Stilul românesc.....	146
4.7 Stilul țărilor islamice.....	147
4.8 Stilul asiatic.....	150
4.9 Stilul latino-american.....	162

CAP. V STUDII DE CAZ.....	165
CAP. VI CONCLUZII.....	254
ANEXE.....	283
Anexa 1 Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European si a Consiliului privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială.....	283
Anexa 2 Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator.....	295
Anexa 3. Legea 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor.Modificări importante privind Medierea.....	329
Anexa 4 Proces verbal de prezentare.....	333
Anexa 5 Cerere de mediere.....	334
Anexa 6 Contract premediere.....	335
Anexa 7 Chestionar	338
Anexa 8 Contract de mediere.....	339
Anexa 9 Invitație la mediere.....	344
Anexa 10 Proces verbal de închidere a medierii.....	345
Anexa 11 Acord de mediere.....	354
BIBLIOGRAFIE.....	258

Motto:
**“Decât o judecată dreaptă
este mai bună o înțelegere strâmbă”**

CUVINTE CHEIE: *mediere internțională, mediator, conflict internațional, metode alternative de solutionare a conflictelor, tehnici și tactici de negociere în mediere, etapele medierii, stiluri de mediere.*

INTRODUCERE

În contextul promovării metodelor alternative de soluționare a conflictelor pe plan internațional, coroborat cu necesitatea de reformă a justiției în România, în anul 2005 ,ca urmare a Protocolului încheiat între Ambasada SUA și Ministerul Justiției din România, s-au pus bazele instituției medierii în România, fiind formați primii mediatori români. Un an mai târziu, prin adoptarea Legii 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, s-a instituționalizat această nouă profesie și s-a depășit o nouă etapă în cadrul procesului de eficientizare a actului de justiție în România.

Mediatorilor români, proaspăt formați de școala americană de mediere, le revenea pe lângă datoria de a crea din mediere un nou domeniu în sistemul juridic românesc, și misiunea dificilă de a încerca să schimbe prejudecata larg răspândită în societatea românească, respectiv aceea că instanța de judecată reprezintă singura opțiune disponibilă de a rezolva un caz, respectiv lupta cu dictonul adânc încetățenit în mentalul colectiv “ce va da legea.” Lăsându-se cuceriți de ideea de pionierat în promovarea medierii în România și implicându-se activ în proaspăta “Uniune a Mediatorilor din România”(UCMR), în constituirea Centrelor de Mediere din România(la nivel județean), primii mediatori s-au alăturat efortului legislativ de conturare a legii medierii și s-au implicat în activitatea de informare și educare a juriștilor, avocaților,

magistraților, etc depunând un efort deosebit în a convinge diverse categorii profesionale să acorde credit medierii.

Ca urmare a încercării de a da mai multă eficiență instituției medierii, Legea 192/2006 a fost modificată ulterior prin Legea 370/2009 și completată prin dispozițiile introduse în “Legea Micii Reforme”, respectiv Legea Nr.202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, introducându-se obligația magistraților de a informa și de a recomanda părților să încerce soluționarea cauzei prin această metodă alternativă.

Recunoscută și statuată legislativ la nivel european încă din anul 1998, când a fost adoptată prima Recomandare a Consiliului Europei în materia medierii, această instituție a fost promovată inclusiv prin negocierile pe Capitolul 21 “Justiție și afaceri interne”, medierea fiind inclusă în pachetul de măsuri asumate de țările în curs de aderare la UE . Adoptarea Directivelor CE 52/2008 și CE/64/2007 impune practic tuturor Statelor Membre adoptarea unui set de măsuri legislative unitare în domeniul medierii până în mai 2011, promovarea medierii în special în cauzele cu elemente de extraneitate devenind o prioritate la nivel european. În acest context, secolul 21 va fi secolul soluționării conflictelor pe cale amiabilă. ”Litigiul tradițional poate fi o greșală care trebuie corectată... .Pentru unele dispute, procesul va fi singura modalitate dar pentru altele nu... . Sistemul nostru este prea costisitor, prea dureros, prea distructiv, prea ineficient pentru oameni cu adevărat civilizați.(Chief Justice Warren E. Burger ,U.S. Supreme Court- Washington DC¹)

Gradul de diversificare al relațiilor sociale, economice și politice, într-o societate din ce în ce mai complicată, dezvoltarea economică, nașterea unor noi industrii, complexitatea în creștere a tuturor aspectelor vieții cotidiene adaugă noi tipuri de conflicte. Rezolvarea clasică a conflictului, prin deferirea acestuia organelor justiției și soluționarea pe conceptul câștig-pierdere (învingator-

¹ Asociația Centrul de Mediere Craiova, Curs de formare a mediatorilor, 2010,pag.3.
<http://www.mediere.ro/>

înving) s-a dovedit că nu constituie întotdeauna cel mai adecvat răspuns, de natură să ofere o soluție tuturor incertitudinilor și dificultăților economice, sociale și politice actuale.

Ideea de soluționare a unui litigiu sau a unui conflict nedevenit litigios, pe cale amiabilă, cu ajutorul unui specialist, câștigă tot mai mult teren și aderenți, procedura medierii fiind preferată de părți, oameni și instituții pe care complexitatea relațiilor sociale, economice și politice actuale îi plasează la un moment dat în situații conflictuale diverse.

Medierea este unul dintre mijloacele cel mai des folosite în soluționarea conflictelor internaționale, datorită faptului că este flexibilă și adaptabilă, iar aceste atribute o fac să fie o strategie efectivă de construcție a păcii în toate fazele conflictuale. Medierea poate fi utilizată în prevenirea escaladării conflictului în violență (diplomația preventivă), poate fi utilizată pentru a pune capăt violenței (gestionarea conflictului) sau poate fi utilizată în faza post-conflictivă (reconstrucția post-conflict). Pe scurt, medierea poate contribui la construirea și menținerea păcii într-o manieră neîntâlnită în cazul altor strategii. Abordarea conflictelor internaționale a devenit o prioritate pe Agenda globală, existând câteva modalități pașnice de rezolvare a conflictelor internaționale cum sunt : negocierea, medierea și arbitrajul.²

Se pare că implicarea în procesul de mediere nu poate avea decât un rezultat pozitiv: chiar și în situația în care litigiul nu este soluționat prin mediere, părțile vor avea pretențiile mult mai bine conturate în urma medierii și, conștientizând pozițiile față de obiectul litigiului, vor fi mult mai aproape de soluționarea acestuia.

Astfel, putem afirma că motivația alegerii temei o constituie în primul rând atenția de care se bucură metodele alternative de soluționare a conflictelor (ADR) ,în special medierea internațională,scopul lucrării noastre îl

² Jacob Bercovitch,Su-Mi Lee,*Mediating international Conflicts: Examining the effectiveness of Directiv Strategies,The International Journal of Peace Studies* , Vol.8,Nr.1,2003,pag.1-2.

reprezintă înțelegerea acestei instituții , înțelegerea normelor de drept substanțial și procedural pe care le implică, a tehnicilor și tacticilor pe care un mediator profesionist trebuie să le stăpânească pentru o eficientă comunicare și, în consecință, pentru un proces de mediere internațională încununat de succes.

Mijloacele pe care înțelegem să le folosim pentru îndeplinirea scopului mai sus menționat sunt reglementările, literatura de specialitate și practica întâlnită în alte sisteme de drept.

Abordarea temei propuse urmează două modalități:

- abordarea inductivă prin prezentarea faptelor, a argumentelor și statisticilor din documentare și bibliografie în direcția susținerii concluziilor cercetării precum și

- abordarea deductivă în analizarea fenomenelor la nivel național și internațional, în special pentru prezentarea studiilor de caz.

Suportul metodologic al cercetării îl constituie pe de o parte folosirea metodelor teoretice precum analiza, sinteza și abstractizarea. De asemenea, metoda comparativă a fost utilizată în special la prezentarea diferitelor stiluri și tehnici de mediere, fiind prezentate comparativ avantajele și dezavantajele pe care acestea le implică.

În prezentarea actorilor statali și nonstatali implicați în medierea litigiilor internaționale s-a urmărit nu doar o prezentare exhaustivă , cât mai ales o analiză calitativă a rolului și implicării acestora, aspectul calitativ fiind urmărit și în analiza legislației, a documentelor, a studiilor analizate. În privința metodelor empirice au fost analizate trei studii de caz semnificative pentru înțelegerea importanței pe care medierea o joacă în încercările de soluționare pe cale amiabilă a litigiilor internaționale, cât și o serie de interviuri realizate cu persoane implicate în promovarea medierii dar și cu practicieni în mediere internațională.

Bibliografia consultată include atât izvoare primare: legi, tratate, documente, rapoarte oficiale, cât și izvoare secundare: dicționare, cărți, studii

publicate în revistele de specialitate. Sursele bibliografice oferite de website-urile asociațiilor și organizațiilor implicate în promovarea medierii au venit să întregescă analiza efectuată.

Ideea cercetării instituției medierii, ca metodă alternativă de soluționare a litigiilor internaționale a apărut ca urmare a șansei doctorandei de a se număra printre primii absolvenți ai cursurilor de mediere organizate în România, în baza Protocolului încheiat între Ambasada SUA și Ministerul Justiției din România (2005), devenind ulterior membru fondator și vicepreședinte al Uniunii Centrelor de Mediere din Romania (UCMR), membru fondator și vicepreședinte al Centrului de Mediere Cluj. De asemenea, autoarea a reprezentat Uniunea Centrelor de Mediere din Romania la Congresul Uniunii Internaționale a Avocaților-Sectiunea Mediere Paris(2007), la Forumul Mondial al Centrelor de Mediere de la Milano (2008), la Forumul Mondial al Centrelor de Mediere de la Lubljana (2010) și la Forumul Mondial al Centrelor de Mediere de la Atena (2011) unde a coordonat in calitate de speaker secțiunea “Stiluri și tehnici în mediere și negociere.” Cu ocazia participării la numeroase conferințe interne si internaționale pe tema medierii, exemplu fiind Conferința internațională “Medierea în Uniunea Europeană.Stadiu și perspective” desfășurată la București în 2010 și la Forumurile Mondiale de Mediere, cercetarea teoretică a fost completată de experiența împărtășită de mediatori consacrați în soluționarea litigiilor internaționale.

Originalitatea cercetării constă în abordarea pentru prima oară în România a problematicii medierii ca metodă alternativă de soluționare a litigiilor internaționale, privită în perspectiva unui viitor apropiat în care România să poată juca un rol activ în soluționarea acestor conflicte prin pregătirea unor mediatori specializați în soluționarea conflictelor internaționale.

CAP. 1 MEDIEREA IN RELATIILE INTERNATIONALE

1.1. Conceptul de mediere

Legea nr.192 din 16 Mai 2006 modificată, privind medierea și organizarea profesiei de mediator, în capitolul I, art.1, al.1. definește medierea ca reprezentând “o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate, confidențialitate și având liberul consimțământ al părților.” Abordarea conflictelor internaționale din perspectiva medierii a devenit o prioritate atât pe agenda globală cât și pe cea a Uniunii Europene, legislația UE statuând prin diferite recomandări recurgerea la mediere în litigiile internaționale, litigii care implică elemente de extraneitate. Astfel, ”statele trebuie să aibă în vedere înființarea unor mecanisme care să permită, atunci când este cazul, recurgerea la mediere în situațiile care implică elemente de extraneitate...Având în vedere natura deosebită a medierii internaționale, mediatorii internaționali trebuie să fie instruiți special în acest scop³.”

Literatura de specialitate definește medierea ca fiind “o negociere de tip special, un proces în care intervine o a treia parte, neutră. Este un proces voluntar, bazat pe încrederea că o a treia parte, imparțială va ajuta părțile implicate să ajungă la o finalizare acceptabilă.

1.2. Un scurt istoric al medierii

Activitatea de mediere propriu-zisă a apărut încă din antichitate. Istoricii consideră că medierea a fost utilizată în comerțul fenician, (dar presupun utilizarea acesteia și în Babilon). Practicile dezvoltate în Grecia Antică (unde mediatorul non-marital era cunoscut sub denumirea de proxenetas) apoi de către

³ Sursa <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1408187&Site=COE>

civilizația romană (dreptul roman, începând cu Digestele lui Iustinian 530-533) recunoșteau instituția medierii. Romanii denumeau mediatorii cu o varietate de termeni, inclusiv: internuncius, medium, intercessor, philanthropus, interpolator, conciliator, interlocutor, interpres și, în final mediator⁴.

Confucius considera că cea mai bună metodă de rezolvare a unui conflict este prin înțelegere și convingere morală, decât prin constrângere. Există o anumită armonie naturală în relațiile umane, care nu trebuie întreruptă. Pacea și înțelegerea erau conceptele centrale ale filozofiei sale, confucianismul influentand puternic stilul de mediere asiatic. De asemenea, tradițiile budiste încurajau rezolvarea conflictelor prin compromisuri și nu prin exercitarea coerciției. În aceste culturi, se recurge la proces în ultimă instanță, iar această cale de soluționare a unui conflict presupune o pierdere pentru cel în cauză. Și în zilele noastre în Republica Populară a Chinei utilizarea medierii în soluționarea disputelor este de o importanță deosebită. În prezent Centrul de Mediere din Beijing înființat în 1987 fiind extrem de activ și implicat în promovarea medierii la nivel internațional. Pentru poporul chinez, utilizarea medierii ca metodă alternativă de soluționare a litigiilor este adânc înrădăcinată în cultura și tradițiile populare chineze, dovadă fiind un cunoscut proverb chinezesc care demonstrează acest fapt : “armonia înseamnă sănătate”. În China, se pune în continuare un mare accent pe conciliere și mediere, ca metode alternative de stingere a conflictelor, existând în prezent aproximativ șase milioane de mediatori locali.⁵

1.3. Medierea - o negociere asistată

Medierea este considerată o “extensie a negocierilor, unde părțile caută asistența sau acceptă ajutorul din partea unui terț neimplicat direct în conflict, în

⁴ Sustac Zeno, Ignat Claudiu, *Modalitati alternative de solutionare a conflictelor(ADR)*, Ed. Univeristara, Bucuresti, pag. 102

⁵ Zeno, Sustac ,Ignat Claudiu, op.cit. pag.103.

vederea soluționării dezacordurilor fără invocarea instanțelor judecătorești⁶, o negociere trilaterală, în care mediatorul își negociază autoritatea și termenii procesului de mediere cu fiecare parte și totodată acesta începe efectiv să învețe părțile aflate în conflict să negocieze între ele.

1.4. Principiile medierii

Medierea este esențialmente structurată prin principiile ce stau la baza acestei instituții, fiecare dintre principiile medierii contribuind intrinsec la valoarea și buna funcționare a medierii și la construirea încrederii pe care părțile și implicit publicul larg le acordă acestei modalități de gestionare a conflictelor.⁷

Principiile pe care se bazează medierea sunt *voluntariatul* (nicio parte nu poate fi obligată, de vreo altă persoană sau autoritate, să participe la o procedură de mediere), *autodeterminarea* (înțelegerea aparține părților, orice termen prevăzut de această înțelegere trebuie să fie propus și acceptat de părți), *confidențialitatea* (atât mediatorul, cât și toate celelalte părți prezente se obligă să păstreze caracterul confidențial al tuturor aspectelor discutate în mediere), *neutralitatea* (presupune că mediatorul rămâne în afara conflictului dintre părți, că nu se implică în acest conflict decât în limitele impuse de procedură), *imparțialitatea* (mediatorul stă într-o poziție de mijloc față de părți, nu dorește absolut deloc ca o parte sau alta să câștige sau să fie favorizată în timpul procedurii de mediere), precum și *informarea prealabilă a părților* asupra procesului, a îndatoririlor și drepturilor acestora.

⁶ Bercovitch, J., Jackson, R., *Negotiation or Mediation?: An Exploration of Factors Affecting the Choice of Conflict Management in International Conflict*
<http://www.cadair.aber.ac.uk/.../Negotiation%20or%20Mediation,%20Jackson.pdf>

⁷ Alain, PEKAR LEMPEREUR, SALZER, Jacques, COLSON, Aurelien, *Methodes de Mediation. Au coeur de la conciliation*, Ed. Dunod, Paris, 2008, pag. 61.

1.5. Abordarea procesului de mediere

În sens larg, medierea apare ca o formă concentrată de comunicare interumană în care două sau mai multe părți aflate în dezacord urmăresc să ajungă la o înțelegere care rezolvă o problemă comună sau atinge un scop comun. Înțelegerea părților poate fi un simplu acord verbal, consolidat printr-o strângere de mână, poate fi un consens tacit, o minută, o scrisoare de intenție sau un protocol, poate fi o convenție sau un contract, redactate cu respectarea unor proceduri și uzanțe comune, dar mai poate însemna un armistițiu, un pact sau un tratat internațional, redactate cu respectarea unor proceduri și uzanțe speciale.

În momentul în care părțile sunt pregătite pentru mediere, mediatorul e bine să cunoască foarte bine ce implică acest proces, să fie familiarizat cu strategiile și tacticile specifice, astfel încât, folosindu-și calitățile, să fie capabil să ajute disputanții în momentele importante sau de impas. Pe de altă parte, în mediere, este foarte important să se stabilească etapele de urmat. Acestea ar fi și în mediere, ca și în cazul unei negocieri clasice:

- *planificarea și pregătirea* (acordul asupra subiectului de mediere, definirea acestuia și a limitelor sale)

- *discutarea,*

- *propunerea,*

- *negocierea propriu-zisă*

- *acordul* (finalizarea).⁸

Pe parcursul acestor etape, medierea va progresa secvențial, gradual sau brusc, va cunoaște avansuri rapide sau momente de stagnare, etape corelate și interdependente, precum și o succesiune ordonată de discuții. Totodată, „în cadrul procesului se vor manifesta alternativ comportamente antagonice sau conciliante și se vor succeda momente cheie urmate de noi perspective”.⁹

⁸ Asociația Centrul de Mediere Craiova, Curs de formare a mediatorilor, 2010, www.mediere.ro

⁹ Marret, Jean-Luc, *La Fabrication de la Paix*, Ellipses Edition Marketing S.A., 2001, p. 64.

Cercetătorii în domeniu au ajuns la concluzia că medierea internațională, la fel ca negocierea, poate fi abordată din mai multe perspective: culturală, rasială, religioasă, etică sau de gen.

Religia și istoria influențează și ele procesul de mediere. Spre exemplu, persoanele care provin din unele medii religioase sau etnice tind să se implice cu mai mare ușurință în procesele de negociere-târguială, în timp ce altele disprețuiesc târguiala, considerând-o necuviincioasă sau chiar imorală¹⁰.

Bercovitch și Jackson definesc negocierea ca fiind „un proces prin care statele sau alți actori comunică sau schimbă propuneri în încercarea de a cădea de acord asupra termenilor de încetare a conflictului și ai viitoarei relații dintre ei.”¹¹ Negocierea tinde să fie utilizată în cazul conflictelor relativ simple, de intensitate scăzută sau în care părțile sunt relativ egale în ceea ce privește puterea. Pe de altă parte, medierea se utilizează în cadrul disputelor caracterizate printr-o mai mare complexitate, intensitate sau durată, părți inegale și fracționate, unde dispuțanții nu manifestă dorința clară de a soluționa conflictul în mod pacific. Succesul mediatorului constă în a reuși să-i aducă pe dispuțanți într-un punct în care canalele de comunicare să fie deschise și optimizate, iar în baza încrederii și înțelegerii construite de-a lungul procesului aceștia să reușească să negocieze într-o manieră cooperantă, astfel încât rezultatul să fie reciproc avantajos și durabil.

Natura conflictului, în funcție de diferitele ramuri de drept, clasifică litigiile, inclusiv cele internaționale atunci când intervin elemente de extraneitate, în conflicte penale, civile, comerciale sau de afaceri, de familie, de muncă, etc. Există, de asemenea, în cadrul literaturii de specialitate un consens asupra faptului că “succesul sau eșecul medierii este determinat în mare parte de

¹⁰ Benjamin, Robert, D., *Practice Hints*, Mediation Quarterly, vol.15, no. 3, Spring 1998, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, Calif, sursa: <http://www.rbenjamin.com/5-1%20Practice%20Hints.pdf>.

¹¹ Bercovitch, J., Jackson, R., *International conflict: A chronological encyclopaedia of conflicts and their management 1945-1995*, Washington: Washington Quarterly, 1997.

natura disputei”¹². Importanța pe care adversarii o conferă problemei aflate în dispută va afecta în mod natural opțiunile de gestionare a conflictului și șansele de reușită ale procesului de mediere.

În ceea ce privește conflictele internaționale, pe langa clasificarea sus amintita, cele mai importante și mai dese probleme ce au stat la baza izbucnirii acestora au fost legate de suveranitate, securitate, independență, probleme ideologice și etnice sau religioase, considerate de fiecare națiune în parte ca reprezentând interese vitale. „Conflictele asupra problemelor proeminente par a fi mai de durată și predispușe la utilizarea metodelor coercitive ca modalitate de obținere a unui rezultat. Alte aspecte, cum ar fi numărul problemelor aflate în conflict, rigiditatea cu care acestea sunt percepute, eventualitatea relaționării acestora cu interesele tangibile (ex. Conflicte asupra resurselor) pot de asemenea să afecteze durata și metoda de finalizare”¹³.

1.6. Alegerea mediatorului

Elmore Jackson apreciază că este foarte dificil pentru un mediator în care părțile nu au încredere să-și poată desfășura în vreun fel activitatea. Încrederea părților în persoana mediatorului este influențată și de prestigiul de care acesta se bucură, de originalitatea ideilor acestuia, de resursele de care dispune, precum și de abilitatea de a acționa fără nici o restricție.

Dacă ar fi să continuăm lista atributelor necesare unui bun mediator, pe lângă inteligență, energie, răbdare, vigoare, deținerea unui bogat bagaj de cunoștințe despre situațiile conflictuale și gestionarea acestora, abilități de comunicare, de ascultare activă și de înțelegere a părților, mai există și momente în care mediatorul trebuie să dea dovadă de simț al umorului.

¹² M., C., Ott, *Mediation as a method of conflict resolution – International Organization*, 1972, p.597.

¹³ Morton, Deutsch, [Constructive Conflict Management for the World Today](#), în **The International Journal of Conflict Management** nr. 5, apr.1994, p. 111-129.

1.7. Fazele medierii

Un element deosebit de important de care trebuie să se țină cont în cadrul procedurii de mediere îl reprezintă fazele pe care acesta trebuie să le traverseze. Una dintre propunerile existente în literatura de specialitate este aceea aparținând autorului Christopher W. Moore, care stabilește o serie de faze prin care trebuie să treacă procesul de mediere, astfel încât acesta să ducă la rezultatele dorite¹⁴:

1.7.1 Stabilirea unei legături relaționale cu părțile în dispută

1.7.2. Selectarea unei strategii privind desfășurarea medierii

1.7.3. Strângerea de informații și analiza acestora

1.7.4. Crearea unui plan detaliat pentru mediere

1.7.5. Construirea încrederii și cooperării

1.7.6. Începerea sesiunii de mediere

1.7.7. Identificarea aspectelor conflictuale și stabilirea unui mod de

lucru

1.7.8. Descoperirea intereselor ascunse ale părților

1.7.9. Generarea opțiunilor pentru a ajunge la o înțelegere

1.7.10. Evaluarea opțiunilor pentru ajungerea la o înțelegere

1.7.11. Negocierea finală

1.7.12. Obținerea și încheierea acordului privind înțelegerea părților

1.8 Etapele medierii

Luând în considerare elementele enumerate mai sus, se va trece la etapizarea procesului de mediere¹⁵:

¹⁴ Christopher, W., Moore, *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*, Jossey-Bass Inc Pub, 2003.

¹⁵ *Manual - Curs de formare a mediatorilor*, Asociația Centrul de Mediere Craiova, 2007, pag.8, www.mediere.ro

Prima etapă este **pregătirea ședinței de mediere** sau aranjamentele preliminare. Mediatorul este cel care se ocupă întotdeauna de aspectele preliminare ale medierii, mai ales că de acestea depinde într-o oarecare măsură și succesul procesului. Se va ocupa de aceste aranjamente în scopul asigurării unui cadru optim și legal de desfășurare a discuțiilor. Acesta ia primul contact cu părțile, culege informații, verifică autoritatea acestora, le informează în termeni clari asupra drepturilor pe care le au, le explică rolul mediatorului, modalitatea de desfășurare a procedurii, avantajele medierii în raport cu alte metode de soluționare a conflictelor, încheie contractul de mediere, stabilește data, locul și cadrul desfășurării medierii.

A doua etapă este **întâlnirea în sesiune comună cu părțile**, când mediatorul face cunoștință cu dispuțanții și susținătorii prezenți, purtându-se discuții oarecum pregătitoare, care conduc la nivelarea și deschiderea canalelor de comunicare.

Mediatorul realizează o declarație de început, concepută într-un mod cât mai original, agreabil și cuprinzător, care să cuprindă atât definiția, cât și scopul și avantajele medierii, principiile acesteia, etapele, rolul mediatorului și regulile de conduită. Stabilește cadrul de timp, solicită și răspunde la întrebările părților. El ascultă părțile cu cea mai mare atenție, menținând contactul vizual și urmărind comportamentul non verbal și reacțiile acestora. Construiește și menține o atmosferă de încredere, pozitivă, clarificând mereu temerile și suspiciunile. Identifică nevoile și așteptările celor implicați prin utilizarea unor tehnici specifice ca rezumarea, reformularea, utilizarea întrebărilor deschise, favorizând comunicarea și ascultarea activă, deosebit de importantă în cadrul medierii. Aceasta are rol de informare, dar și de liniștire, presupunând extragerea unui maxim de informații de la părți.

La momentul oportun va trece la *următoarea etapă* și anume la **sesiunile separate**. Având în vedere că în conflict, mesajul transmis de către una dintre părți este modificat, amplificat, interpretat greșit sau chiar ignorat de cealaltă

parte, iar un mod eficient de soluționare a conflictelor este acela de a facilita cercetarea intereselor fundamentale ale părților. Putem spune că rolul acestor sesiuni separate este clarificarea intereselor și nevoilor unei părți în opoziție cu dorințele și pozițiile celeilalte părți, identificarea termenilor care diminuează conflictul și sporesc comunicarea, conturarea unei propuneri de opțiuni care să fie bazată, pe cât posibil, pe necesitățile părții și nu pe dorințele acesteia. Scopul acestor întâlniri este acela de a determina trecerea de la “eu-împotriva-ta” la “noi-împotriva-problemei”, adică acela ca părțile să învețe să-și îndeplinească propriile necesități fără a neglija nevoile celorlalți, preîntâmpinând astfel frustrarea sau resemnarea, facilitând parcurgerea consecventă a drumului spre înțelegere.

Mediatorul va recurge la câte sesiuni separate va fi necesar, înainte de a trece la cea de-a *patra etapă*, a **sesiunii comune finale**, unde mediatorul consideră că e momentul ca părțile să negocieze personal. Această etapă finală comună poate coincide cu **încheierea medierii**, ca etapă finală a procesului, în care se pot întâlni patru situații posibile: părțile ajung să încheie o înțelegere; ajung la o înțelegere parțială; una dintre părți denunță contractul de mediere; sau părțile nu ajung la nici un fel de acord. Cea mai fericită situație este ajungerea la un acord, însă chiar dacă părțile nu ajung la o astfel de finalitate, simplul fapt că au încercat să o facă este un câștig pentru ele și un pas înainte pe drumul spre cunoașterea și înțelegerea reciprocă, spre soluționarea amiabilă a conflictului.

O bază a încrederii reciproce în bunăvoința fiecăruia, raționalitatea și negociabilitatea crează o arenă pentru medierea progresivă de tip “a da și a lua”. Astfel încât parcurgerea acestor etape în mediere este esențială în ceea ce privește construirea bazei de înțelegere reciprocă a nevoilor, precum și a motivelor care determină aceste nevoi. Dacă mediatorul avansează prea rapid în procesul de mediere, iar credibilitatea și încrederea nu sunt consolidate și sedimentate, acest lucru ar putea duce la refuzul părților de a continua medierea sau la un rezultat care să nu fie durabil.

1.9. Strategii, tactici si tehnici de mediere

În cadrul medierii internaționale, J.Bercovitch a identificat trei tipuri de strategii:

strategii de comunicare, în care mediatorul are un rol mai mult pasiv (mărește doar cadrul de comunicare, exercitând prea puțin control asupra modului de desfășurare a medierii);

strategii procedurale, în care mediatorul are un rol mai activ (determină mediul unde se va desfășura medierea, numărul și tipul de întâlniri, precum și distribuirea informațiilor și a resurselor către părți);

strategiile directe, în care mediatorul are cel mai activ rol.

Prinși în vârtejul confruntărilor și certurilor, ne controlăm cu dificultate reacțiile impulsive despre care am vorbit deja. Dacă apelăm la câteva tactici, tehnici, trucuri și scheme de negociere, învățate și exersate din timp, șansele de a păstra controlul cresc considerabil. Ele ne ajută să preluăm inițiativa, dar și să recunoaștem tactica adversarului pentru a-i administra antidotul cuvenit.

Tactica este procedeul practic întreprins pentru punerea în aplicare a **strategiei**, având un caracter mai puțin stabil, punctual, utilizându-se în funcție de context. „În cadrul unei negocieri este foarte important să se traseze cu precizie strategia de urmat, iar tehnicile și tacticile ce vor fi utilizate trebuie să fie cât mai bine definite și pregătite înainte de a se trece la masa tratativelor.

Astfel, alegerea și eficacitatea tacticilor depind de circumstanțele date, însă ele decurg și din tipul de strategie abordată de negociator, în sensul că dacă aceasta are o orientare cooperantă sau de confruntare, tacticile vor avea, în general, aceeași tentă. Vom analiza următoarele tactici:

Tacticile cooperante au ca trăsătură specifică necesitatea existenței unui climat de înțelegere și colaborare între parteneri, majoritatea acestora vizând

asigurarea calității relațiilor interpersonale, deschizând astfel calea spre obținerea acordurilor. Câteva dintre tacticile de acest fel ar fi¹⁶:

Ex.: *Crearea unui ambient propice negocierii, Asigurarea condițiilor potrivite pentru negociere, Precizarea regulilor jocului, Asigurarea reciprocității, Manifestarea toleranței, Punerea între paranteze, Realizarea unor acțiuni în comun, Utilizarea constructivă a întreruperilor, Dezvăluirea completă, “Dar dacă...” ,Clubul de golf, „Da...,...Dar”*,

Tacticile confrunționale, marșează pe ideea exercitării de presiuni psihologice asupra părții adverse, precum și a încercării de debilitare a poziției acesteia. Scopul este unul de manipulare, de determinare a celuilalt să se deplaseze într-o anumită direcție. Câteva dintre tacticile de acest tip sunt: *Amenințarea, Cacealmaua (bluful), “Totul sau nimic”, Băiat bun/Băiat rău, ”Piciorul în prag”, “Manipulare Ben Franklin” sau tehnica „Retragerii după refuz”, Angajamentul unilateral irevocabil, Faptul împlinit, Pretenții în creștere, Limitarea mandatului, Crearea unor condiții stresante, Recurgerea la comunicarea distructivă*

Tactici de utilizare a timpului

Unele, prin utilizarea timpului în folos propriu, vizează uzarea și destabilizarea oponentului prin:

- *întreruperi frecvente ale negocierii;*
- *desfășurarea unor ședințe maraton, de mare uzură;*
- *abuzul de false obiecții, care stagnează negocierea;*
- *retragerea temporară de la masa negocierilor (tactica “scaunului gol”);*
- *revenirea asupra problemelor deja clarificate;*
- *mimarea ignoranței*
- *eschivarea*
- *folosirea tăcerilor prelungite*
- *ultimatumul*

¹⁶ Scott, Bill, op.cit.

Tehnici de negociere în mediere prezentate în cuprinsul tezei de doctorat sunt următoarele:

- tehnica acomodării,
- tehnica merceologică,
- tehnica eludării,
- tehnica implicării,
- tehnica cedării autorității,
- tehnica “pașilor mici”,
- tehnica “time out”,
- tehnica întrebărilor,
- tehnica negocierii sterile
- tehnica parafrazei.

CAP. II: MEDIEREA INTERCULTURALĂ

2.1. Conceptul de cultură în mediere

Conflictul internațional este fără niciun dubiu unul dintre cele mai cuprinzătoare procese ce intervine în mediul internațional. De asemenea poate fi unul dintre cele mai distrugătoare și periculoase procese dacă este condus în mod defectuos, putând duce la nesatisfacții comune și violență. Din această cauză, trebuie să se studieze nu doar cauzele conflictului, cel mai important fiind studierea căilor și metodelor prin care se poate rezolva conflictul în mod pozitiv și se pot minimaliza consecințele distructive.

În cazul conflictelor ce se ivesc în cadrul relațiilor internaționale, medierea apare ca cel mai bun răspuns pentru rezolvarea conflictelor ce au la baza declanșării lor probleme legate de etnie, suveranitate sau independență. Activitățile de mediere se aplică într-un număr tot mai mare în cadrul conflictelor din arena internațională.

Indiferent de rezultatul obținut, s-a ajuns la concluzia că următorii factori influențează nu doar modalitatea de desfășurare a procedurii medierii, ci chiar rezultatul acesteia. Factorii cei mai importanți sunt : contextul politic existent între părți, puterile deținute de aceste părți, relațiile anterioare dintre părți, natura conflictului, durata și momentul în care se intervine, intensitatea conflictului la momentul intervenției, problemele ce se ivesc, caracteristicile - abilitățile mediatorului, rangul mediatorului, procedura medierii începând cu inițierea medierii, mediul în care se desfășoară medierea și strategiile de mediere¹⁷.

Medierea poate, și de cele mai multe ori aduce, o contribuție importantă în rezolvarea conflictelor ivite în cadrul relațiilor internaționale. Mediatorul, indiferent că este un individ, grup sau organizație, pentru a putea să rezolve conflictul, în esență trebuie să caute problema reală ce a stat la baza conflictului.

2.2 Importanța abordării procesului de mediere în context intercultural

Conflictul internațional este unul dintre cele mai complexe procese cu care se confruntă omenirea și poate fi unul dintre cele mai distrugătoare și periculoase procese dacă este gestionat în mod defectuos, ducând la insatisfacții comune și violență. Conflicturile se pot dezvolta la nivel individual, de grup, de organizații, de societate și la nivel internațional. Acestea din urmă pot exista între state, între ONG-uri, între organizații internaționale și state sau societăți de state, pot fi diplomatice sau militare.

Diagnosticarea surselor și tipurilor de conflict se realizează prin trei acțiuni¹⁸:

1. Identificarea surselor de conflict are ca scop relevarea motivelor care stau în spatele acestora, motivele reprezentând de fapt tipurile de conflict, care

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ *Manual - Curs de formare a mediatorilor*, Asociația Centrul de Mediere Craiova, 2007

pot varia ca intensitate sau frecvență. Spre exemplu, conflictele bazate pe deficiența de comunicare sunt mai des întâlnite și se pot soluționa mai ușor, în timp ce conflictele care pornesc de la așteptări diferite apar mai rar și sunt mult mai dificil de rezolvat.

2. Analiza și evaluarea factorilor de context vizează identificarea principalilor factori situaționali care pot influența într-un fel sau altul conflictul, aceștia referindu-se la problema în discuție, relația dintre oponenti, puterea pe care o susțin părțile în conflict, etc.

3. Analiza și evaluarea stilurilor conflictului prin care se află care este stilul individual al fiecărei părți implicate, cum s-au schimbat stilurile individuale pe durata conflictului, cum au perceput părțile implicate stilurile oponentilor, în ce fel stilul uneia dintre părți a determinat în cealaltă parte nevoia de amplificare a conflictului, dintr-o perspectivă externă, care au fost avantajele și dezavantajele fiecărui stil în cadrul conflictului și în cele din urmă, care este părerea părților despre relația lor în ansamblu.

2.3 Reglementarea medierii în documentele internaționale

Convențiile de la Haga din 1899 și 1907 abordează legislația în domeniul conflictelor armate și rezolvarea conflictelor și se bazează pe dreptul internațional, fiind unele dintre primele actele internaționale care reglementează rolul medierii în plan internațional.

Conferința de la Haga privind dreptul internațional privat este o organizație internațională ce cuprinde peste 60 de state membre, care elaborează convenții internaționale privind dreptul familiei, protecția copilului, dreptul proprietății, litigiile și dreptul internațional și comercial.

Una dintre cele mai importante instituții internaționale ONU (Organizația Națiunilor Unite) are un rol important atât în reglementarea medierii, cât și în implementarea acestora în diferite state.

ONU deține o experiență imensă în menținerea păcii, astfel că se pot lua o serie de lecții și învățăminte despre operațiunile de pace. Sfaturile călăuzitoare și îndrumările date de către angajații ONU și mediatorii păcii ONU au dus la rezolvarea multor situații conflictuale.

2.4. Recomandările Consiliului Europei cu privire la activitatea de mediere

Promovarea metodelor alternative de soluționare a conflictelor reprezintă o preocupare constantă pe plan internațional, principalele recomandări ale Consiliului Europei cu privire la activitatea de mediere, prezentate pe larg în lucrare, fiind cele referitoare la : *medierea familială internațională, medierea civilă internațională, medierea penală internațională și medierea comercială internațională.*

2.5 Particularități ale medierii interculturale

Dacă există un dezechilibru de putere între părțile implicate în conflict este foarte important să se restabilească un echilibru între acestea, cel puțin în timpul procesului de mediere. În cazul în care părțile sunt situate la nivele diferite de putere, eforturile de mediere vor fi mai mari. Acest echilibru va trebui menținut pe parcursul tuturor etapelor negocierii. Mediatorul poate fi un filtru suficient pentru a echilibra dezechilibrele în abilitățile verbale, personale sau interacționale, sau dacă nu, procesul poate necesita o structurare atentă pentru a echilibra dinamicile pentru ca ambele părți să-și îndeplinească nevoile în egală măsură.

De exemplu, în cazul în care disputanții aparțin unor religii sau etnii diferite, soluționarea conflictului devine mult mai complicată, iar procesul de construcție a păcii mult mai dificil, deoarece aceste probleme aduc atingere identității părților. În situațiile în care dezacordurile religioase sunt accentuate și nu pot fi aplanate există posibilitatea apariției unor relații bazate pe ură,

creându-se în cele din urmă posibilitatea apariției unui conflict. În cazul conflictelor etnice, grupurile implicate urmăresc menținerea patrimoniului istoric și a valorilor culturale, unele grupări etnice au tendința de a le domina pe altele, iar dacă aceste grupări dobândesc puteri politice și economice se poate ajunge la marginalizarea sau neglijarea grupurilor minoritare. Inegalitățile cauzate de astfel de regimuri, pot duce la nemulțumiri în rândurile acestor grupuri, care, simțindu-se dezavantajate sau defavorizate, pot determina apariția unor conflicte care pot degenera chiar în rebeliune.

CAP. III: MEDIATORUL INTERNAȚIONAL

3.1 Caracteristicile mediatorului internațional

Pe parcursul istoriei, indivizi, grupuri, comunități, și mai recent statele, ca și actorii ai medierii, au căutat metode de soluționare a conflictelor prin mijloace mai constructive și pașnice decât calea armelor.¹⁹

3.1.1. Actorii medierii

Individul.

Imaginea tradițională a mediatorului este cea a unei singure persoane, care încearcă să înțeleagă părțile, să refacă comunicarea între ele și să ajute la soluționarea conflictului. Această imagine este doar parțial corectă. De cele mai multe ori mediatorul este o persoană care nu deține un rol oficial și care nu își reprezintă în mod direct statul

Statele.

¹⁹ Unele dintre aceste cai au fost de-a dreptul ingenioase (cum ar fi concursul de cântat sau fluierat întâlnite în anumite comunități).

Astăzi există 198 de state egale și suverane având capacități diferite, regimuri și interese care interacționează pe spațiul internațional. Aceștia sunt în general actorii medierii internaționale și adeseori trebuie să medieze conflicte care ar putea să le amenințe interesele. Statele, mari sau mici, au deseori motive de a media conflictele, mai ales atunci când acestea sunt în regiunea lor sau acolo unde există interese de promovat sau protejat.

Institutiile și Organizațiile.

Complexitatea conflictelor internaționale poate face ca statele să nu poată îndeplini toate cerințele necesare medierii și să nu poată ajunge la o înțelegere atunci când conflictele sunt de durată, tergiversate și intense. Ca și o subclasificare, am putea aminti pe de o parte mediatorii non-guvernamentali (cum ar fi Amnesty International, International Alert, Carter Center), iar pe de altă parte o varietate organizații religioase, civice și umanitare (Islamic Conference Organization²⁰, the Community of Sante Egidio²¹, Crucea Rosie²², Center for Humanitarian Mediation²³, Oxfam²⁴) a căror principală preocupare este de a soluționa problemele de bază dintr-un conflict, de a concilia, de a schimba atitudini și nu doar de a aplatiza un conflict.

3.2 Mediatorul în context intercultural

Medierea se poate realiza între state, în cadrul statelor sau între grupuri de state, organizații sau indivizi. Regulile și strategiile specifice fiecărui context, credințele, atitudinile, comportamentele și simbolurile care formează un conflict internațional influențează modul de comportament adoptat de către mediator, iar într-un context largit explică succesul sau eșecul medierii. Astfel, putem spune că există o relație reciprocă între natura conflictului, performanța mediatorului și rezultatul conflictului. Ott este de părere că “reușita sau eșecul unei medieri este

²⁰ Sursa : http://www.oic-oci.org/page_detail.asp?p_id=52

²¹ Sursa: <http://www.santegidio.org/index.php?&idLng=1064>

²² Sursa: <http://www.icrc.org/>

²³ Sursa : <http://www.hdcentre.org/mediation>

²⁴ Sursa: <http://www.oxfam.org/>

în cea mai mare parte determinată de natura conflictului”²⁵, iar autorii Raymond și Kegley apreciază că “șansele ca medierea să aibă succes scad pe măsură ce diferențele culturale, etnice, politice sau economice între părțile disputante cresc”²⁶.

3.3 Stiluri de mediatori

Stilul nostru individual ne dictează felul în care vom reacționa vis-à-vis de celelalte persoane cu care interacționăm. De cele mai multe ori tindem să reacționăm emoțional și chiar visceral, să răspundem primelor impulsuri sufletești și abia apoi să ne întoarcem spre partea rațională. Un mediator ar trebui să depună toate eforturile pentru a lăsa bagajul emoțional în afara situațiilor pe care este chemat să le soluționeze. Este aproape imposibil ca un individ cu gândire emoțional-rațională să se disocieze pur și simplu de propria natură.

Stephen R. Marsh a identificat cinci stiluri în *Negociere și Mediere*²⁷, acestea fiind următoarele:

1. Atacul sau lupta. Acest tip de negociator este adesea numit negociator agresiv.
2. Liniștirea sau încercarea de a converti. Acest tip de negociator este cunoscut și sub numele de negociator cooperant.
3. Fuga sau încercarea de a se sustrage problemei. Acest tip de negociator este deseori numit și evitant.
4. Dispersarea sau analizarea problemei. Acest tip de negociator este caracterizat ca fiind un analist.
5. Căutarea adevărului. În acest caz, negociatorul este un idealist.

²⁵ M., C., Ott, op.cit., p.597.

²⁶ G., A., Raymond, C., W., Jr. Kegley, *Third party mediation and international norms: A test of two models*, Conflict Management and Peace Science, no. 9, 1985, p.33-51.

²⁷ Marsh, Stephen, R, *Negotiation Styles in Mediation*, Mediation Monthly, Vol. 2, No. 11 (1996), sursa: <http://adrr.com/adrr1/essayb.htm>

CAP.IV STILURI DE MEDIERE ȘI STILURI DE NEGOCIERE ÎN MEDIERA INTERNAȚIONALĂ

Profesionalizarea mediatorilor și identificarea anumitor tehnici în procedura medierii a condus la o primă clasificare a următoarelor stiluri de mediere :

4.1 Mediarea facilitativă este primul stil de mediere, utilizată începând cu anii '60-'70, fiind totodată și stilul cel mai răspândit. În acest caz, mediatorul conduce o procedură în care asistă și ajută părțile să ajungă la o înțelegere mutual acceptată de către acestea. Mediatorul nu face recomandări, nu dă sfaturi, nu își expune opinia asupra soluțiilor discutate și nu exprimă ce hotărâre s-ar lua în instanță. Astfel, se poate spune că mediatorul controlează procedura, în timp ce disputanții controlează posibilele soluții ce se pot transforma într-o înțelegere.

4.2 Mediarea evaluativă a apărut în anii '80 și se bazează pe capacitatea de expertiză a mediatorului, fie în domeniul privind natura conflictului, fie în domeniul legal privind soluția dată într-o instanță de judecată. Mediatorul, pe lângă controlul procedurii, se implică mult mai mult în dezvoltarea soluțiilor pentru ajungerea la o înțelegere. În mediarea evaluativă primează drepturile legale ale părților și ideea de soluție echitabilă.

4.3 Mediarea transformativă se bazează în principal pe interacțiunea și comunicarea dintre părți. Scopul este ca părțile și relațiile dintre acestea să se transforme pe parcursul medierii, iar această transformare să conducă implicit la încetarea conflictului. Realizarea comunicării dintre părți se realizează de regulă în sesiuni comune, unde mediatorul încurajează părțile să schimbe opinii, intervenind doar pentru a puncta momentele cheie.

„Există foarte multe asemănări între acest tip și medierea facilitativă, iar principiul de bază este încurajarea fiecărei părți în conflict să recunoască și să înțeleagă nevoile, interesele și punctele de vedere ale părții opuse.”²⁸

4.4 Medierea narativă pornește de la premiza că fiecare parte implicată vede conflictul în mod diferit, fiind implicată într-o poveste a ei, iar mediatorul încearcă să determine părțile să narazeze aceste “povești” despre conflict. Pornind de la o bază comună formată din acestea, mediatorul crează cu ajutorul părților un sumum, o nouă “poveste alternativă”. De cele mai multe ori această “poveste comună” stă la baza ajungerii la o înțelegere care să satisfacă disputanții.

Pe de altă parte, în funcție de elementele implicate în procedura de mediere (numărul de mediatori implicați, părțile din conflict, natura conflictului, modul în care conflictul a ajuns la mediere), s-au identificat și alte clasificări secundare.

Astfel, în funcție de numărul mediatorilor, există *medierea simplă* (implicarea unui singur mediator) sau *comedierea* (implicarea activă a doi sau mai mulți mediatori).

În funcție de reprezentarea părților aflate în conflict, există *medierea cu avocați, fără avocați* și *cu asistarea parțială a avocaților*. Conflictelor care ajung la mediere pot fi deja deduse judecății sau pot să nu fi ajuns încă la acel nivel.

Într-un articol²⁹ publicat în 2002, J.Bercovitch și Ayse Kadayifci afirmă că deși medierea individuală prezintă o mai mare varietate și experimentare decât celelalte forme de mediere, “se clasifică, în principal, în două tipuri: formală și informală.”

Medierea informală, spun ei, se referă la eforturile mediatorilor cu experiență îndelungată, care sunt profund implicați în soluționarea conflictului internațional (ex. Jimmy Carter în Coreea de Nord în 1994) sau la eforturile

²⁸ Mitroi, Mugur, *Ghidul mediatorului profesionist*, Ed. Consensus, 2010, pag. 22.

²⁹ Bercovitch, Jacob, Kadayifci, Ayse, *Relevance and Contribution of Mediation to Peace Building*, Peace and Conflict Studies, December 2002, Vol. 9, no. 2, a se vedea la: <http://www.lifeservant.com/PDF>

specialiștilor recunoscuți ale căror pregătire, atitudini, și experiențe profesionale le oferă acestora oportunitatea de a se implica în medieri cu părți într-adevăr conflictive (Burton, 1968; Doob, 1971; și Kelman, 1992). Astfel de indivizi abordează conflictul în calitate de persoane individuale, nu ca reprezentanți oficiali. Aceștia utilizează competențele lor academice, credibilitatea și experiența în vederea facilitării comunicării, obținerii unei mai bune înțelegeri a conflictului, urmărind soluționarea acestuia.

Medierea formală, pe de altă parte, se realizează când un deținător de funcții politice, un reprezentant guvernamental sau un factor important de decizie acționează în mod individual pentru a media un conflict între reprezentanții oficiali ai altor state. Aici, am putea aminti exemplul lui Dennis Ross, în rolul său de Coordonator Special pe Orientul Apropiat al Departamentului de Stat, Richard Holbrooke în Bosnia sau cazul mai recent al Președintelui Statelor Unite, Obama.

Astfel, există o serie de diferențe între diversele moduri de negociere în funcție de cultura din care provin negociatorii și, implicit mediatorii internaționali, iar Bill Scott reușește să surprindă în lucrarea sa, *Arta Negocierilor*, principalele caracteristici ale negociatorilor aparținând diverselor culturi, identificând în funcție de acestea următoarele stiluri de negociere în mediere prezentate pe larg în lucrare:

-Stilul de negociere **american**,

-Stilul **englez**,

-Stilul **francez**,

-Stilul **nord-european**,

-Stilul **german**,

-Stilul **rusesc**,

-Stilul **țărilor islamice**,

-Stilul de negociere **Asiatic(Japonia , China)**,

-Stilul **latino-american**,

-Stilul românesc.

Scopul recurgerii la STUDIILE DE CAZ analizate în lucrarea de doctorat este acela de a oferi exemple de actori ai medierii internaționale pentru a transpune în practică definițiile prezentate.

CAP.VI - CONCLUZII

Secolul XX a însemnat pentru comunitatea internațională o evoluție din punct de vedere a viziunii asupra conflictelor internaționale, precum și o schimbare majoră a modului de reacție față de acestea. Construcția și menținerea păcii a devenit o preocupare principală a liderilor actuali și a organismelor de influență pe plan internațional. În acest context, medierea, ca metodă alternativă de soluționare a litigiilor internaționale, reprezintă un fenomen din ce în ce mai răspândit, fiind folosită cu un real succes în sfera relațiilor internaționale.

ANEXE:

Anexa 1 Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială;

Anexa 2 Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator

Anexa 3. Legea 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor. Modificări importante privind Medierea

Anexa 4 Proces verbal de prezentare

Anexa 5 Cerere de mediere

Anexa 6 Contract premediere

Anexa 7 Chestionar

Anexa 8 Contract de mediere

Anexa 9 Invitație la mediere

Anexa 10 Proces verbal de închidere a medierii

Anexa 11 Acord de mediere

BIBLIOGRAFIE

1. IZVOARE PRIMARE

Legislație, Tratatate, Rapoarte oficiale, Documente

*** Codul European de conduită a mediatorilor, precum și de propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercial.

*** Recomandarea Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei nr. 10/2002 privind medierea în materie civilă.

*** Legea nr. 192/2006 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 441 din 22.05.2006.

*** Legea privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor Nr.202/2010.

*** Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict. *Preventing Deadly Conflict: Final Report with Executive Summary*. Washington, DC: CCPDC, 1997.

*** HAVERMANS, Jos. *Conflict Prevention and Peace Building in Africa: Report of the Conference Organized by the European Centre for Conflict Prevention*, The Hague: European Centre for Conflict Prevention, 1999.

*** *International Security Information Service. Restructuring for Conflict Prevention and Management: EU Restructuring Conference Report and Comments*, Brussels: ISIS Europe, 1999.

*** *International Institute of Humanitarian Law. Conflict Prevention: The Humanitarian Perspective.* San Remo: IIHL, 1994.

*** *Saferworld. Preventing Violent Conflict: Opportunities for the Swedish and Belgian Presidencies of the European Union in 2001.* Saferworld and International Alert, 2000.

*** Stockholm International Peace Research Institute. *Preventing Violent Conflict: The Search for Political Will, Strategies, and Effective Tools.* Stockholm: SIPRI, 2000.

*** UN Secretariat. *Handbook on the Peaceful Settlement of Disputes between States.* New York: United Nations, 1991.

*** Ministerul de Externe Transnistrean
<http://www.mfapmr.idknet.com/documents/index.php?lang=eng&options=6&id=0&next=1>.

*** Recomandarea nr. R. 19 (99) a Comitetului de Miniștri către Statele membre cu privire la mediere în cazuri penale CONSILIUL EUROPEI COMITETUL DE MINIȘTRI.

*** “Cartea verde privind medierea în conflictele civile și comerciale (COM 196/2002)”

*** Parlamentul Republicii Moldova
<http://www.parlament.md/legalfoundation/constitution/>

*** *Report No. 13 by the CSCE Mission to Moldova*, 13 November 1993, a se vedea pe site-ul OSCE: <http://www.osce.org/moldova>.

*** Pagina oficială a Republicii Moldova;
<http://www.moldova.md/md/newslst/1211/1/2738/>.

II. IZVOARE SECUNDARE

Cărți, Manuale, Dictionare, Studii în reviste de specialitate, articole de presă, ziare

ACKERMANN, Alice. *Managing Conflicts Non-Violently through Preventive Action: The Case of the Former Yugoslav Republic of Macedonia*. Journal of Conflict Studies, Vol. 19 ,No. 1, 1999.

ADELMAN, Howard and Astri SUHRKE, *Early Warning and Conflict Management*. Copenhagen: *Steering Committee of the Joint Evaluation of Emergency Assistance to Rwanda*, 1996.

AKLAEV, Airat, *Causes and Prevention of Ethnic Conflict: An Overview of Post-Soviet Russian Language Literature*
<http://ccpdc.org/pubs/aklaev/aklaevframe.htm>

ALAO, Abiodun, *The Role of African Regional and Sub-Regional Organizations in Conflict Prevention and Resolution*. Geneva: *United Nations High Commissioner for Refugees*, 2000.

ANNAN, Kofi A. , *Towards a Culture of Prevention: Statements by the Secretary-General of the United Nations*. Washington, DC: Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict, 1999.

ARCHER, Clive. *Conflict Prevention in Europe: The Case of the Nordic States and Macedonia*. *Cooperation and Conflict* , Vol. 29 ,No. 4 ,1994.

ARGHEZI, Tudor, articol publicat în *Dreptul Valah*, în 1943. Sursa: <http://www.miscarea.net/1-transnistria-de-a-lungul-istoriei.htm>

AUGSBERGER, David W., *Conflict Mediation Across Cultures Pathways and Patterns*, Louisville, Kentucky: Westminster/John Knox Press, 1992.

BAUWENS, Werner and Luc REYCHLER, eds. *The Art of Conflict Prevention* , London: Brassey's, 1994.

BERCOVITCH, Jacob and Rubin, Jeffrey, Z., eds. *Mediation in International Relations: Multiple Approaches to Conflict Management*. New York: St. Martin's Press, 1992.

BERCOVITCH, Jacob, *Social Conflicts and Third Parties: Strategies of Conflict Resolution*. Boulder, CO: Westview Press, 1984.

BERCOVITCH, Jacob, *The Study of International Mediation: Empirical Research and the State of Art*.

BERCOVITCH, Jacob, *Understanding Mediation's Role in Preventive Diplomacy*, *Negotiation Journal* ,Vol. 12, No. 3, 1996.

BILDT, Carl, *Force and Diplomacy. Survival*, Vol. 42, No. 1 ,2000.

BJORK, James E. and Allan E. GOODMAN, *Yugoslavia, 1991—1992: Could Diplomacy Have Prevented a Tragedy?* Washington, DC: Georgetown University Institute for the Study of Diplomacy, 1992.

BJÖRKDAHL, Annika , *Conflict Prevention from a Nordic Perspective: Putting Prevention into Practice*, *International Peacekeeping*, Vol. 6 ,No. 3, 1999.

BLACK, David R. and Susan J. ROLSTON, eds. *Peacemaking and Preventive Diplomacy in the New World (Dis)Order*,Halifax: Centre for Foreign Policy Studies, 1995.

BOTEZAT,E.A., DOBRESCU, E.M., TOMESCU,M., *Dicționar de comunicare,negociere și mediere*, Ed. C.H. Beck,București,2007.

BOUDREAU, Tom, *Sheathing the Sword: The UN Secretary General and the Prevention of International Conflict*, New York: Greenwood Press, 1991.

BOYCE, James K. and Manuel PASTOR, *Aid for Peace: Can International Financial Institutions Help Prevent Conflict?* *World Policy Journal* ,Vol. 15, 1998.

BROWN, Michael E. and Richard ROSECRANCE, eds. *The Costs of Conflict: Prevention and Cure in the Global Arena*, Lanham: Rowman and Littlefield, 1999.

BUDEANU, Gheorghe, *Situația presei din Transnistria*, *Simpozion Contrafort* – Goethe Institut București, *Contrafort*, nr. 7-9, Chișinău, iulie-septembrie 2004.

CAHILL, Kevin M. , ed. *Preventive Diplomacy: Stopping Wars before They Start*. rev. ed. , New York: *Routledge and The Center for International Health and Cooperation*, 2000.

CARMENT, David and Karen GARNER, *Conflict Prevention and Early Warning: Problems, Pitfalls and Avenues for Success*, Canadian Foreign Policy ,Vol. 7, 1999.

CARMENT, David and Frank HARVEY, *Using Force to Prevent Ethnic Violence: An Evaluation of Theory and Evidence*, Westport: Praeger, 2001.

CARMENT, David and Patrick JAMES, eds. *Peace in the Midst of Wars: Managing and Preventing International Ethnic Conflicts*,Columbia: University of South Carolina Press, 1998.

CARMENT, David and Albrecht SCHNABEL, eds. *Conflict Prevention: Path to Peace or Grand Illusion?* ,Tokyo: United Nations University Press, 2001.

CASTELLI,Stefano,*Le mediazione. Teorie e Tecniche*, Ed. Raffaello Cortina , Milano , 1996.

CHAYES, Abram and Antonia HANDLER CHAYES, eds. *Preventing Conflict in the Post-Communist World: Mobilizing International and Regional Organizations*, Washington, DC: Brookings Institution, 1996.

CHIRIAC, A., *Mic dicționar al membrilor Sfatului Țării*, Patrimoniul nr. 4/1991, p.77, sursa: <http://www.miscarea.net/1-transnistria-de-a-lungul-istoriei.htm>

COHEN, Jonathan, *Conflict Prevention in the OSCE: An Assessment of Capacities*, The Hague: The Netherlands Institute of International Relations Clingendael, 1999.

COMAN, Claudiu, *Tehnici de negociere*, Ed. C.H. Beck, București, 2007.

CORTRIGHT, David, ed. *The Price of Peace: Incentives and International Conflict Prevention*, Lanham: Rowman and Littlefield, 1997.

COURSENEFF, Zama, *Preventive Measures Pertaining to Unconventional Threats to the Peace Such As Natural and Humanitarian Disasters*, New York University Journal of International Law and Politics, Vol. 30, No. ¾, 1998.

CRIHAN, A., *Revista Basarabia*, nr. 10/1991.

CROCKER, Chester A., Fen OSLER Hampson and Pamela R. AALL, eds. *Herding Cats: Multiparty Mediation in a Complex World*, Washington, DC: United States Institute of Peace, 1999.

CROCKER, Chester A., Fen OSLER HAMPSON and Pamela R. AALL, eds. *Managing Global Chaos: Sources of and Responses to International Conflict*, Washington, DC: United States Institute of Peace, 1996.

CROCKER, Chester A., Fen Osler HAMPSON and Pamela R. Aall, eds. *Turbulent Peace: The Challenges of Managing International Conflict*, Washington, DC: United States Institute of Peace, 2001.

CROSS, Peter, ed. *Contributing to Preventive Action*, Baden-Baden: Nomos, 1998.

CROSS, Peter and Guenola RASALOELINA, eds. *Conflict Prevention Policy of the European Union: Recent Engagements, Future Instruments*, Baden-Baden: Nomos, 1999.

DAVIES, John L. and Ted Robert GURR, eds. *Preventive Measures: Building Risk Assessment and Crisis Early Warning Systems*, Lanham: Rowman and Littlefield, 1998.

DEACON, Bob, *Action for Social Change: A New Facet of Preventive Peacekeeping: The Case of UNPREDEP*, Helsinki: National Research and Development Center for Welfare and Health, 1996.

DENT, Martin, *Nigeria: Federalism and Ethnic Rivalry*, Parliamentary Affairs, 2000.

DEUTSCH, M., *The resolution of conflict*, New Haven: Yale University Press, 1973.

DE MARS, William, *Waiting for Early Warning: Humanitarian Action after the Cold War*, *Journal of Refugee Studies*, Vol. 8, No. 4, 1995.

DIAMOND, Louise and John MCDONALD, *Multi-Track Diplomacy: A Systems Approach to Peace*, 3rd ed., West Hartford: Kumarian Press, 1996.

DILION, M., V. Rotaru, Xenofon ULIASNOVSCHI, Diana POPA, Roman KOVAL-”*Manual de mediere*”, Directia Editoriala a Institutului de Reforme penale, CH.:IRP, 2006, p.47-68.

Dixon, William J. , *Third-Party Techniques for Preventing Conflict Escalation and Promoting Peaceful Settlement*, International Organization, Vol. 50, No. 4, 1996.

DOOM, Ruddy, *A Scientific Base for Conflict Prevention? Sustainable Peace, Development and Sciences*, Journal of Humanitarian Assistance, March, 1998: <http://www.jha.ac/articles/a040.htm> .

DOOM, Ruddy and Koen VLASSENROOT ,*Early Warning and Conflict Prevention: Minerva's Wisdom?*, Journal of Humanitarian Assistance, July ,1997: <http://www.jha.ac/articles/a022.htm>.

DORFF, Robert, H., *Federalism in Eastern Europe: Part of the Solution or Part of the Problem?*, Publius: The Journal of Federalism, 1994.

DORN, A. Walter, *Keeping Tabs on a Troubled World: UN Information-Gathering to Preserve Peace*, Security Dialogue ,Vol. 27, No. 3, 1996.

DOUGLAS, Ann, *Industrial Peacemaking*, New York: Columbia University Press, 1962.

DRYZEK,J.,S. and HUNTER, S., *Enviromental mediation for international problems*,International Studies Quarterly, 31:87-102,1985.

EDMEAD, F., *Analysis and Prediction in International Mediation*, New York: U.N.I.T.A.R. Study,1971.

EDWARDS, Sian, *Reconstructing the Nation: The Process of Establishing Catalan Autonomy*, Parliamentary Affairs, 1999.

ELARABY, Nabil, *Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peacekeeping in the Context of International Law*, In *Perspectives on International Law*, edited by Nandasiri Jasentuliyana, London: Kluwer Law International, 1995.

EMERSON, Michael, *Should the Transnistrian tail wag the Bessarabian dog?*
http://eurojournal.org/more.php?id=A110_0_1_0_M;

EVANS, Gareth, *Preventive Action and Conflict Resolution*, In *Peacemaking and Peacekeeping for the New Century*, edited by Olara A. Otunnu and Michael W. Doyle, Lanham: Rowman and Littlefield, 1998.

EVANS, Gareth, *Cooperating for Peace: The Global Agenda for the 1990s and Beyond*, St. Leonards: Allen and Unwin, 1993.

FEIN, Helen, Orlando BRUGNOLA and Louise SPIRER, eds. *The Prevention of Genocide: Rwanda and Yugoslavia Reconsidered*, New York: Institute for the Study of Genocide, John Jay College of Criminal Justice, 1994.

FLORESCU, Dumitru, A., P., BORDEA, Adrian, *Medierea*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.

FRANCK, Thomas M. and Georg NOLTE, *The Good Offices Function of the UN Secretary-General*, In *United Nations, Divided World: The UN's Roles in International Relations*, edited by Adam Roberts and Benedict Kingsbury, Oxford: Clarendon Press, 1993.

FURLONG, Bob, *Powder Keg of the Balkans: The United Nations Opts for Prevention in Macedonia*, *International Defense Review*, Vol. 26, No. 5, 1993: 364—368.

GEORGE, Alexander L. and Jane E. HOLL, *The Warning-Response Problem and Missed Opportunities in Preventive Diplomacy*, Washington, DC: Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict, 1997.

GHEORGHE, Monica, *Căi amiabile de soluționare a conflictelor de muncă*, Ed. Universul Juridic , București, 2010.

GINIFER, Jeremy and Espen BARTH EIDE, *An Agenda for Preventive Diplomacy: Theory and Practice*, Oslo: Norwegian Institute of International Affairs, 1997.

GOREA, Brîndușa, *Soluționarea conflictelor prin arbitraj și mediere*, Ed. University Press, Târgu-Mureș, 2009.

GOREA, Brîndușa, COSTIN ,Dorina, *Medierea în dreptul penal*, Ed. University Press, Târgu-Mureș, 2009.

GREENBERG, Melanie C., John H. BARTON and Margaret E. MCGUINNESS, eds. *Words over War: Mediation and Arbitration to Prevent Deadly Conflict*, Lanham: Rowman and Littlefield, 2000.

GEMME-Grupul European al Magistraților care susțin medierea. Secțiunea Română, *Medierea în Uniunea Europeană. Stadiu și perspective*, Ed. Universitară , București, 2010.

GURR, Ted Robert, *Minorities at Risk: A Global View of Ethnopolitical Conflicts*, Washington, DC: United States Institute of Peace, 1993.

GURR, Ted Robert and Barbara HARFF, *Early Warning of Communal Conflict and Genocide: Linking Empirical Research to International Responses*, Tokyo: United Nations University Press, 1996.

HARFF, Barbara and Ted Robert GURR, *Systematic Early Warning of Humanitarian Emergencies*, *Journal of Peace Research*, Vol. 35, No. 5, 1998.

HARTBOTTLE, M., *The strategy of a third party intervention in conflict situations*, *International Journal*, 1979.

HOLBAN, E., Șt., *Figuri basarabene*, *Basarabia*, nr.3/1992.

IGNAT, Claudiu, ȘUȘTAC, Zeno, DANILEȚ, Cristi, *Ghid de mediere*, Ed. Universitară, București, 2009.

JENTLESON, Bruce W., *Coercive Prevention: Normative, Political, and Policy Dilemmas*, Washington, DC: United States Institute of Peace, 2000.

KAUFMAN, Stuart J., *Preventive Peacekeeping, Ethnic Violence, and Macedonia*, *Studies in Conflict and Terrorism*, Vol. 19, No. 3, 1996.

KELMAN, Herbert, C., *Informal Mediation by the Scholar/Practitioner*. In Bercovitch, Jacob and Rubin, Jeffrey, Z., eds. *Mediation in International Relations: Multiple Approaches to Conflict Management*, New York: St. Martin's Press, 1992.

KING, Charles, *The Moldovans – Romania, Russia and the Politics of Culture*, Stanford, California: Hoover International Press, 2000.

KITTANI, Ismat, *Preventive Diplomacy and Peacemaking: The UN Experience*, In *Peacemaking and Peacekeeping for the New Century*, edited by Olara A. Otunnu and Michael W. Doyle, 89—107, Lanham: Rowman and Littlefield, 1998.

KOCH, Jutta and Regine MEHL, eds. *Politik der Einmischung: Zwischen Konfliktprävention und Krisenintervention*, Baden-Baden: Nomos, 1994.

KOCHAN, T., A., and T., JICK, *A theory of public sector mediation process*, *Journal of Conflict Resolution*, 22; p.105, 1978

KOMORITA, S., S., and Brenner, Arline, R., *Bargaining and Concession Making Under Bilateral Monopoly* *Journal of Personality and Social Psychology*, 1968.

KRASNO, Jean, *The Group of Friends of the Secretary-General: A Useful Diplomatic Tool*, Washington, DC: Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict, 1996.

KRIVIS, Jeffrey, LUCKS, Naomi, *Cum să faci bani ca mediator. Ghid pentru o carieră de succes în mediere. 30 de mediatori de top își împărtășesc secretele*, Ed. Consensus, 2008.

KUPER, Leo, *The Prevention of Genocide*, New Haven: Yale University Press, 1985.

KURODA, Michiko and Kumar RUPESINGHE, eds. *Early Warning and Conflict Resolution*, Basingstoke: Macmillan, 1992.

KUZOLEV, Maxim, *Analiza social-economica a regiunii transnistrene*, Eco Magazin Economic, nr. 270, mai, 2010.

LAKOFF, Sanford *Between Either/Or and More or Less: Sovereignty Versus Autonomy Under Federalism*, Publius: The Journal of Federalism, 1994.

LANGILLE, H. Peter, *Conflict Prevention: Options for Rapid Deployment and UN Standing Forces*, *International Peacekeeping* ,Vol. 7, No. 1, 2000.

LEATHERMAN, Janie, William DEMARS, Patrick D. GAFFNEY and Raimo VAYRYNEN, eds. *Breaking Cycles of Violence: Conflict Prevention in Intrastate Crises*, West Hartford: Kumarian Press, 1999.

LOVENHARTH, John, [*The OSCE, Moldova and Russian Diplomacy in 2003*](http://eurojournal.org/archives.php?id=A2004041), <http://eurojournal.org/archives.php?id=A2004041>

LUND, Michael S., *Preventing Violent Conflicts: A Strategy for Preventive Diplomacy*, Washington, DC: United States Institute of Peace, 1996.

LUND, Michael S. , *Underrating Preventive Diplomacy*, *Foreign Affairs* ,Vol. 74, No. 4 ,1995.

LUNGU, Anna, *Peaceful Conflict Transformation in Transnistria*, <http://www.aspr.ac.at/epr/research/Lungu.pdf>

LUND, Michael S. and Guenola RASAMOELINA, eds. *The Impact of Conflict Prevention Policy: Cases, Measures, Assessments*, Baden-Baden: Nomos, 2000.

MACK ,R., and SNYDER,R., *An analysis of social conflict-Toward an overview and synthesis*, journal of Conflict Resolution, 212-248,1957.

MANDITA, M. JIANU, G., *Conflictul israeliano-palestinian și noile sale provocări geopolitice*, rev.Geopolitică nr.1(5)/2005, anul IV,Geopolitica electorala.

MARES, David R. , *Latin American Perspectives on the Causes, Prevention and Resolution of Deadly Intra- and Interstate Conflicts 1982—1996*: <http://www.ccpdc.org/pubs/mares/mares.htm>.

MARRET,Jean-Luc, *La fabrication de la paix*, Ed. Ellipses Marketing S.A. , Paris , 2001.

MATTHIES, Volker,Krisenprävention als Friedenspolitik: Zur Entstehung und Entwicklung eines neuen politischen Konzepts, *Entwicklung und Zusammenarbeit* ,Vol. 40, No. 4, 1999.

MEKNKAMP, Monique, J. Van TONGEREN and Hans VAN DE VEEN, eds. *Searching for Peace in Africa: An Overview of Conflict Prevention and Management Activities*, Utrecht: European Centre for Conflict Prevention, 1999.

MEYER, Arthtur, *Functions of the mediator in collective bargaining*,Industrial and Labour Relations Review, 13:161,1960.

MIALL, Hugh, *The Peacemakers: Peaceful Settlement of Disputes since 1945*, New York: St. Martin's Press, 1992.

MISKEL, James F. and Richard J. NORTON, *Humanitarian Early-Warning Systems, Global Governance* ,Vol. 4, No. 3, 1998.

MITROI,Mugur, *Ghidul mediatorului profesionist*,Ed.Consensus,2010.

MOORE,C., W., *The mediation process. Practical strategies for resolving conflict*,1986.

MORARU, Anton, *Revista Cugetul*, Chisinau, nr. 5-6.

MUNUERA, Gabriel, *Preventing Armed Conflict in Europe: Lessons from Recent Experience*, Paris: Western European Union, Institute for Security Studies, 1994.

OSCE Mission to Moldova News Digest, 2003.

OSTROWSKI, Stephen T. , *Preventive Deployment of Troops as Preventive Measures: Macedonia and Beyond*, New York University ,*Journal of International Law and Politics* ,Vol. 30, No. 3/4 ,1999: 793—880.

OTT,M.,C., *Mediation as a method of conflict resolution*, International Organization,1972.

OULD ABDALLAH, Ahmedou, *Burundi on the Brink 1993—95: A UN Special Envoy Reflects on Preventive Diplomacy*, Washington, DC: United States Institute of Peace, 2000.

PANCESCU, Flavius, Geroge, *Legea privind medierea și organizarea profesiei de mediator. Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2008.

PECK, Connie, *Sustainable Peace: The Role of the UN and Regional Organizations in Preventing Conflict*, Lanham: Rowman and Littlefield, 1999.

PEKAR LEMPEREUR, Alain, SALZER, Jacques, COLSON, Aurelien, *Methodes de Mediation. Au coeur de la conciliation*, Ed. Dunod, Paris, 2008.

POPESCU, Nicu, *Effects and Ways of EU Involvement in Transnistrian Settlement*, Moldova azi, <http://www.azi.md/comment?ID=25469>.

PREVIEW, Princeton, *Mediator Careers*, <http://www.princetonreview.com/Careers.aspx?cid=204>

PRINCEN, Thomas, *Intermediaries in International Conflict*, Princeton: Princeton University Press, 1992.

PRUITT, D.G., *Negotiation behavior*, New York: Academic Press, 1981.

PRUITT, Dean, G., Drews, Latane, Julie, *The Effect of Time Pressure, Time Elapsed, and the Opponent's Concession Rate on Behavior in Negotiation*, *Journal of Experimental Social Psychology*, 1968.

PUSCAS, Vasile, *Relații internaționale/transnaționale*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2007.

RAMCHARAN, B.G., *The International Law and Practice of Early Warning and Preventive Diplomacy: The Emerging Global Watch*, Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1991.

RAMCHARAN, B.G., *Humanitarian Good Offices in International Law: The Good Offices of the United Nations Secretary-General in the Field of Human Rights*, The Hague: Martinus Nijhoff, 1983.

RAYMOND, G., A., and C.W. Jr. KEGLEY, *Third party mediation and international norms: A test of two models*, *Conflict Management and Peace Science*, 9:33-51, 1985.

ROPER, Steven, D., *Mediation and Legal Considerations in Resolving the Moldovan- Transnistrian Conflict*, sursa: docs.moldova.org/.../documents-peaceandconflictresolutionmediationandlegalconsiderations-277.doc.

ROPER, Steven, D., *Regionalism in Moldova - The Case of Transnistria and Gagauzia*, in James Hughes and Gwendolyn Sasse (eds), *Ethnicity and Territory in the Former Soviet Union: Regions in Conflict*, London: Frank Cass, 2002, p. 105.

ROȘU , Angelica, *Medierea-mijloc alternativ de soluționare a litigiilor comerciale internaționale .Medierea în România*, Ed. Universul Juridic , București , 2010.

ROTBURG, Robert I., *Vigilance and Vengeance: NGOs Preventing Ethnic Conflict in Divided Societies*, Cambridge, MA: World Peace Foundation, 1996.

ROTBERG, Robert I. and Theodore K. RABB, eds. *The Origin and Prevention of Major Wars*, Cambridge: Cambridge University Press, 1989.

RUBIN, Barnett R., ed. *Cases and Strategies for Preventive Action*, New York: Century Foundation Press, 1998.

RUBIN, Jeffrey, Z., *Conclusion: International Mediation in Context*. New York: St. Martin's Press, 1992.

RUPESINGHE, Kumar, *Strategies for Conflict Prevention, Management, and Resolution*, Washington, DC: Winston Foundation, 1999.

SALAGEAN, IONAS, Monica, *Arbitrajul comercial*, Ed. All Beck, 2001.

SCHANBEL, Albrecht and Nika STRAZISAR, *Conflict Prevention in the Former Yugoslavia: Missed Opportunities and Lessons for Post-Conflict Peacebuilding*, In *The Southeast European Challenge: Ethnic Conflict and the International Response*, edited by Hans-Georg Ehrhart and Albrecht Schnabel, Baden-Baden: Nomos, 1999.

SCOTT, Bill, *Arta negocierilor*, Ed. Tehnică, București, trad. de Mihai Roman, 1996.

SIMKIN, William, *Mediation and the dynamics of collective bargaining*, Washington: Bureau of National Affairs, 1971.

SISK, Timothy D., *Power Sharing and International Mediation in Ethnic Conflicts*, Washington, DC: Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict, 1996.

SOLOMON, Constantin, Gumeniuc, Artur, *Conflictul transnistrean si procesul de negocieri in formatul "5+2"*, *Moldoscopie(Probleme de analiza politica)*, nr.3 (XLII), 2008, <http://www.scribd.com/doc/8934378/Conflict-Transnistrean-Si-Procesul-de-Negociere-in-Format-52>

STAVILA, Ion, *Evoluția Reglementării Conflictului Transnistrean*. Friedrich Ebert Stiftung. 12.10.2009, a se vedea la: <http://www.ape.md/libview.php?l=ro&id=856&idc=152>

STREMLAU, John, *People in Peril: Human Rights, Humanitarian Action, and Preventing Deadly Conflict*, Washington, DC: Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict, 1998.

STREMLAU, John and Francisco SAGASTI, *Preventing Deadly Conflict: Does the World Bank Have a Role?*, New York: Carnegie Commission on Preventing Deadly Conflict, 1998.

ȘUȘTAC ,Zeno ,IGNAT,Claudiu, *Modalități alternative de soluționare a conflictelor(ADR)*, Ed.Universitară , București,2008.

THAKUR, Ramesh, ed. *International Conflict Resolution*. Boulder: Westview Press, 1988.

TROUVAL,S., and ZARTMAN ,I., *Mediation in theory-International Mediation in Theory and Practice*, Boulder, Co:Westview,1985.

VAHL, Marius, Emerson, Michael, *Moldova and the Transnistrian Conflict*, <http://www.ecmi.de/jemie/download/1-2004Chapter4.pdf>.

VON CLAUSEWITZ, Karl, *Despre război*, Ed. Militara, București, 1982.

WATERS, Trevor, *Security Concerns in Post-Soviet Moldova*, Conflict Studies Research Centre, April 2001.

WERH, P., *Conflict Regulation*, Boulder, CO: Westview, 1979.

WIM VAN MEURS, *The Bessarabian Question in Communist Historiography – Nationalist and Communist Politics and History-Writing*, New York, NY: Columbia University Press, 1994.

YOUNG, O., P., *The intermediaries: Third parties in international crises*, Princeton University Press, 1967.

ZAPARȚAN, Liviu-Petru, *Negocierile în viața social-politică*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2007.

ZARTMAN, I. W. and TOUVAL, S., *International Mediation: Conflict Resolution and Power Politics*, Journal of Social Issues, 1985.

Periodice de specialitate

REVISTA MEDIEREA, *Revistă trimestrială de Mediere și ADR*, Nr.1/2010, Ed. Universitară, București, 2010.

REVISTA ROMANA DE MEDIERE,Nr.1/2009,Ed.Consensus,Craiova,2009.

MEDIERA.TEHNICA SI ARTA,Nr.1-7/2011,Ed.Euro Print Company,2011.

III. SURSE ELECTRONICE

http://www.cartercenter.org/peace/conflict_resolution/program_staff.html

Wikipedia, Enciclopedia Liberă, <http://ro.wikipedia.org/wiki/Transnistria>

<http://www.mapn.ro/cdiua/instrumente.htm>

http://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C5%A3ia_Na%C5%A3iunilor_Unite

<http://peacemaker.unlb.org/index1.php>

<http://www.sodi.lv/index.php?id=242&sadala=72&PHPSESSID=85e4f2b8c1ea9b>.

http://ro.wikipedia.org/wiki/Sistemul_Informa%C5%A3ional_al_ONU_pentru_Men%C5%A3inerea_P%C4%83cii

http://www.hcch.net/index_en.phpact=conventions.publications**HYPERLINK**

http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.publications&dtid=21&cid=24&HYPERLINK

http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.publications&dtid=21&cid=24dtid=21HYPERLINK

http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.publications&dtid=21&cid=24&HYPERLINK

http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.publications&dtid=21&cid=24cid=24

http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_int_ro.htm

www.geocities.com/ziarul_nadejdea/politica/politica7.htm – 22k;

Russia's intention to arm Syria puts Russian-Israeli relations at risk01/12/2005,http://english.pravda.ru/world/20/91/366/14808_israel.html;

http://en.wikipedia.org/wiki/Oslo_Accords

http://lexicorient.com/e.o/oslo_agr.htm,byTore Kjeilen

www.wars.com

www.mediationfamiliale.asso.fr

www.mediate.com

www.ucmro.ro

www.mediere.ro

www.acrnet.org

www.adr.gov - the “Guidance” link

<http://en.wikipedia.org/wiki/Mediation>

http://www.oic-oci.org/page_detail.asp?p_id=52

<http://www.santegidio.org/index.php?&idLng=1064>

<http://www.icrc.org/>

<http://www.hdcentre.org/mediation>

<http://www.oxfam.org>